

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	4	
Negyedévre	—	—	—	—	2	
— Hirdetések díjszabás szerint. —						

Katholikus nagygyűléseink fontosságát nem kell ma már hangoztatnunk most, mikor mindig nagyobb arányban a XI.-hez érkezőnk. Többeknek visszatetszett az, hogy a nagygyűléseken üldözésekről s elnyomatásokról beszélnek; persze az ilyen jó urak az ő liberalis lapjuk szemüvegén nézik e mozgalmat s a zsidónjságok telefonján hallgatják a beszédeket. „Van ellenség és lesz”. Az ellenség pedig támad, gyűlöli és üldöz. Főpásztorunk a nagygyűlés előkészítő bizottság elnökéhez a következő levelet intézte:

„Nagyméltóságú Gróf, Elnök Úr!

Katholikus nagygyűléseinkről ki tagadhatná, hogy tartalmasak és imponálóak. Ha teljes béke venne körül, akkor sem lenne felesleges azok megtartása, mert a béke áldásainak okos felhasználására tanítanak.

De van ellenség és lesz, mely nem nyugszik és nem fog nyugodni. Hatalmas ugyan a fegyverünk, az igazság, de nem érvényesülhet gyenge kézben, szervezetlen hadsereggel.

Az edzést, erőgyakorlatra megbecsülhetetlen útmutatással szolgál a katolikus nagygyűlés, ahol lelkesedést is meríthetünk, mi nélkül győzelemre nem megy az a zászló.

Azért örömmel üdvözlöm a XI. katolikus

nagygyűlés bejelentését, melynek védőségét én is szívesen vállalom.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletnek öszinte nyilvánítását.

Gyulafehérvárt, 1911. szept. hó 15-én.

Majláth,
erdélyi püspök.

Küzdelmünk — eszközünk.

Rada György.

Ha valaha érezte az emberiség, hogy természetfölötti beavatkozásra van szüksége kora beteges állapotának szanalása céljából, akkor a mi korunk, a mi napjaink az az idő, melyben mindenkire igen fontos feladatok várnak. Két világnézet áll ugyanis egymással szemben. Egyik destructiv irányával a pozitív kereszténység dogmáit, törvényeit és intézményeit akarja megsemmisíteni, el akarja törölni nem csak a felekezeteket, hanem az Isten és az örökkévalóság fogalmait ki akarja

tépni az emberek szívéből. A másik világnézet Isten mellett foglal állást és folytat harcot; az évezredek kereszténység intézményeinek megmentésével akarja a családot, a társadalom békéjét, jólétét és boldogságát biztosítani. Pro és contra folyik a harc, az adáz küzdelem. Mind a két felmegfeszített erővel ritkán tapasztalt szellemfegyverekkel küzd egymás ellen. Oda át a fegyverek, a hit- és erkölcsellenes nyomtatványok, pornographikus fércelmények, szidalmak és rágalom, ideát pedig a megszentelt lelkek egyesítése és tömörítése a szt. kereszt zászlója alá, kik a legszentebb Oltáriszentség inadásával küzdenek a hitellenes törekvések eliminálása céljából. Hogy ebből a nehéz kezdelemből melyik fél kerül ki diadalmasan, azt sejteti velünk oltáregyesületünk vezérigazgatója, az Úr Jézus, ki buzdítja, bátorítja gyermekeit, ne feljetekek, mert a pokol kapui sem vesznek erőt rajta. De azért ez a krisztusi biztatás nem azt jelenti, hogy

TÁRCA.

Az északi csillag felé.

Irtó: Adám Éva.

Ide lenn a keleti határon megborzongunk a hidegtől s a nyárnak csak az emléke melegit. Csak nekem kedves ez a fázás. Gondolok az északi csillagra, amelynek fénye fáj nekem s amely rávilágít egy elhagyott erdőre, ahol egy kis diákpajtástól dalt tanultam az északi csillagról, valamikor régen. Nem feledtem el soha, sápadt, tiszta fénye most is kísér, ahol járok, s vélem jön a magános ház emléke, köszénporos hegyek rejtelve, s amig mértem fölötte az idegen világok csillagát, megérezte a lelkem, hogy mindig a magasba kell nézni.

Csodálatos mélyen rögződött lelkembe az északi csillag emléke. Sirni szerettem volna sokszor utána. Megérti-e ezt valaki?

Volt valami rajongás, valami kába remény, valami regény abban az érzésben, mely északra vitt engem. Talán önlelkemet szerettem benne,

talán azt, ami elment az elhagyott erdővel, talán amit mégis megtalál egyszer az, ki a magasba néz: nem tudom mi volt az, ami elvitt engem az északi fény felé.

Rügen szigetéről vagyva néztem a fjordok hazája felé. Acélszürke, kékes fekete volt mellettem a tenger s nehéz gyászfellegek ereszkedtek a hánykodó habokra. Lezsapott egy-egy büszke sirály s az az érzésem volt, hogy látom a tenger drámáját. Leparancsolnak a fedélzetről, hol a sikoltó szélben, markos matrózok minden elmozdítható tárgyat lekötöznek. A fedélzet üveg-tetején látom, hogy odalenu a hajókonyhán, fehérbőbítés szakácsok forgatják a sütőben a keleti tenger hűs halait. Mig a komor „Viktoria” nagyokat reng a vizen, mégis büszke vagyok az elemek fölött, mikor Trelleborgnál a vasúti kocsikat egyenesen befuttatják a hajóra s visszük magunkkal, hogy odaát ismét szárazföldön rohanjunk tova.

Svéd vizeken járok már. Itt nincs se mádar, se hal, nincs más, mint a habok s szelek jajgatása.

Pazar vacsorát adnak fel. Ehetik, aki akar s tud!

Spárga vastaságú, apró, gyíkforma halacs-kák kanyarognak a dobozban. Erős kömény és más ismeretlen fűszerekkel konzerválva. Magyar gyomor nem fogadja be. Inkább a furcsa sóatlan, pászka formájú, átluggatott ropogós, köményes, zabból készült svéd kenyeret kóstolgatjuk. A mi duzzadó belül, finom teszta kenyerrünket Magyarországon túl alig ismerik. Skandináviában csak zab és árpaekverékből sütnék. Kezdetben nem ízlik. Hetek alatt annyira hozzá szokunk, hogy őszintén sajnáljuk ott hagyni. Rendkívül egészséges tápszer.

Minden éghajlat megteremti a maga egészségzabályait s csakugyan úgy tetszik nekem most, hogy az a sok tengeri csuda, ami puha, magyar kenyérrel ehetetlen volna.

A vihar szűnik s a lemenő naptól vérvörösbe gyúl a tenger. Aki nem fél a hidegtől, fedélzetre siet.

A csuklyás lodenköppenyben reszketek. Kélcse óra. A napkorong a vízbe hal. Északon vagyunk. Amott feljebb a Norvég partokon 11 óra felé megy le a nap s világos az éj is. Rendkívül érdekes és újszerű érzés. Belebódul a szegény magyar, hogy mikor volt vége egyik nap-

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnevnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlok stb. gyára.”

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

öbte tett kezekkel nézzük ellenfelünk fenyegető és vészjelző mozdulatait, hanem álljunk egymás mellé és azzal a signummal menjünk bele a küzdelembe, azzal a fegyverekkel harcoljunk elszántan, mely eddig és a mi lokális területünkön igen szép batásokat ért el. Signumunk, fegyverünk a havonkint tartandó közös szent-ségimádás pontos megtartása, az azokon való pontos részvétel, a gyakori mindennapi szót. aldozás kultiválása, a hit- és keresztényellenes sajtótermékeknek megvétele, a morális élet himporát lesöpő pornographia megutalása, a családi éstársadalmi életben észlelendő antikeresztény felfogás u. m. modernizmus, bitközönység kiküszöbölése, akkor sikerünk lesz, akkor mi győzünk, akkor elmondhatjuk, hogy mi az oltáregyesülettel megtettük kötelességünket, mert minden erőnkől a legigazibb, legszentebb és a legideálisabb cél szolgálatában reánk vállalt hivatalkban megféleltünk.

A Csiki R. Kath. Tanítóegyesület közgyűlése.

A Csiki R. Kath. Tanítóegyesület f. évi szeptember 28-án Csikszereván a vármegyehez törvényhatósági termében tartotta meg 40. évi közgyűlést a tagok élénk részvételével mellett. A közgyűlésnek két körülmény kölcsönözött nagy fontosságot. Az egyik a tanszerkiállítás, amelynek megtekintése mindenkire, de különösen tanferfiúra nézve nagyon tanulságos volt; a másik pedig, hogy a megye két tanítóegyesülete (a csiki és a gyergyói) a közgyűléssel kapcsolatosan tartotta alakuló gyűlést, amelyen a két egyesület eggyé olvadt s megalakította a Csikmezei R. Kath. Tanítóegyesületet.

Különösen ez a két mozzanat volt az, amely közérdeklődést keltett az egész megye tanítósa körében s hozta őket össze a megye kulturális központjában. A közel másfélszáz

részvevő közül a következők nevét sikerült feljegyeznünk: Lengyel Róbert kir. tanfelügyelő, Albert Zsigmond, Antal József, Andras Peter, Balló János, Bajna Ferenc, Barthos Mihály, Benke Lajos, Csomortani Ignác, Faraó Simon, Fekete Imre, Gábosy Dénes, Feleser Miklós, Hosszú Ferenc, Mészáros József, Lakatos Gáspár, Kovács Mihály, Tódor István, Konez István, Szabó György, Miklós István, Péterffy Lőrinc, Markus Endre, Willman Géza, Török Ferenc, dr. Szekeres József, Lőrinc Sándor, Nyíró József lelkesek és segédlelkesek. Agner Béla, Kadár Ferenc, Rész János, Szilvák Ferenc főgimn., Dományáncz Peter, Szabó István, Kovács Andras, Páll Ferenc kepezdei tanárok, dr. Élthes Gyula, dr. Gaál Endre vm. aljegyzők, Pálffy András körjegyző, Orban Vilma, Marton Emilia, Mihály Istvánné, Barabás Eleonora, Gróf Hedvig, Nemes Ida, Szekely Krisztina, Vertes Riza, Kálnoky Anna, László Ilona, Simon Ilonka, Szabó Istvánné, Bartalis Jozsefa, Kristó Ida, Boeskor Ilona, Ágoston Jozsefine, Gemád Anna, Pálosyné Balló Veronika, Györgypál Berta, Ambrus Ferenc, Buzás János, Imre János, Imets Mozes, Péter Sándor, György Lázár, Mihály Elek, Wéger Ferenc, Füstös Sándor, Györke Árpád, Szabó Lajos, Péter Balazs, Györffy Áron, Balló Karoly, Kömény Gyula, Kelemen Béla, Csoboth István, Tete János, Markus Gyula, Ilyés Andras, id. Gergely József, Cseke Ferenc, Hajnó Pál, Orbán Vilmos, Ágoston József, Bara Ignác, Ráduly Benjamin, Veress Péter, Palánc Sándor, Horváth József, Gál Márton, Pálossy János, Pálossy Geza, Kiraly Istvan, Orbán Istvan tanítók és tanítónők.

Közgyűlés előtt a megjelentek szentmisét hallgattak, amelyet dr. Szekeres József celebrált fénves segédlettel. A közgyűlésre Zsögön Zoltán elnök indítványára küldöttég hívta meg Fekete Sándor alispánt, akit a megjelentek eljenzéssel fogadtak. Elnök egyuttal bejelentette, hogy a vármegye főispánja, Gyálóka y Sándor egyéb elfoglaltsága miatt nem jelenhetik ugyan meg a gyűlésen, de azért lélekben közöltük van.

Elnök üdvözölve a megjelenteket, tartalmat, az egyesület 40 éves múltját nagy vonásokban ismertető beszéddel nyitotta meg a

nak s mikor kezdődik a másik. Hiányzik szemünknek a sötétség érzete. Kifáraszt, ellankaszt a feny. Hiába bocsátjuk le a kettős függőnyt; ki tudna aludni, mikor ragyog a nap odakünn! Egyáltalán le se akarok feküdni, várom az éjszakát. Valahol elvesztettem a napokat s azóta egybe folynak. A kiránduló hajók este 10—11 órákor indulnak a szigetekre, zeneszóval, dallal. 11 órákor valami kis észrevehető alkony száll le az utcákra, de még mindig olyan világosság van, hogy olvasni lehet. Éjjel 1 órákor újra diadalmasan ragyog a nap. Ez a svéd nyár. Örökös világosság. Jún. 21—24-ig egyáltalán nem megy le a nap. E napok alatt a nép ünnepeket. Tanc és vigasság mindenütt. 8, 10, 14. C. fokot mutat a hőmérő s ezt az északi csillag hazájában rendkívüli melegnek mondják. Egy Stockholmban lakó, Kassáról odaköltözött kedves magyar mérnökünk, a kis kabátját kipirulva gombolgatja ki, úgy élvezi a 10 C. „melegét”.

Szeptembertől májusig rájuk szakad az éjszaka. Valamint júliusban éji 11—1 óra között van egy kis alkony, azonképpen télen 12—1 óra között van egy kis derengő világosság. A többi sötétség s félesztendejük villanyfény mellett telik el.

Ez az északi csillag hazája. A bájos, ked

ves, tiszta Malmö kikötőjébe most érkezik hangos zeneszóval a keleti tenger fehér arisztokratája, a büszke Hohenzollern jacht.

Soha sehol olyan jó tejet és kávét nem ittam, mint Malmöben. Egyáltalán a tejet rendkívüli mennyiségben használják. 6—8 fogásos ebéd közben 10—15 pohár tejet is isznak. A svéd kenyérral együtt fogyasztva, igazán pazar! Finom, illatos, zamatos sűrű ez a tej. Tehenük apró pici fekete állatoeska. Szelíden néz a futó vonatokra. Nyirfaerdők és ritkás fenyvesek húzódnak a lapályokom. Hegyet alig lehet látni, csak a bájos Stockholm körül emelkednek. Remek nyaralók épültek a hegyek közt. A gazdasági viszonyokról külön beszéltek majd. A réteken deszkakerítések helyett mindenütt kőfalak vannak.

Minden állomáson jelezve van, hogy mennyit jöttünk, vagy mennyire vagyunk valamelyik központi nagyobb kiinduló helytől. Uri ruhás fiúk, lányok árulják a hírlapokat. Ami megsokott, rongyos rikkancs-gyerekeink ott ismeretlenek.

Szeretem a meleget s csak magas kultúrájáért bocsájtom meg az észak hidegét.

Beszélni fogok még erről.

ky-t. A beszédet Balló János indítványára a maga egészében jegyzőkönyvbe iktatták.

A megnyitóból hadd álljanak itt a fontosabb mozzanatok:

Az egyesület, amely az 1876. év febr. 16-án tartotta alakuló közgyűlést Földes József elnöklésével, immár 35 éve folytatja működését. A gyergyóiak az alakuláson nem voltak jelen s így az egyesület két (al- és felső) fiókkörrel alakult meg. Első tagjának száma 67. Az egyesület történetében két 16—16 éves virágzású kort különböztet meg, amelyet kette választ egy három éves hanyatlási időszak. Az első korszakban Földes József és Imets F. Jákó vezetik az egyesület ügyeit. Az 1885. évben az egyesület válságba jutott, amelyből Imets F. Jákó erős kezzel és buzgó tevékenységgel kiségitte az egyesületet, amely az ő vezetése mellett 1891-ig tevékeny és széleskörű munkálkodást fejt ki. Ezután az egyesület három évig vezetők nélkül téspe, amikor is Bárdi Vazult választják elnökké, aki ismét virágzóvá teszi az egyesületet, amelyet immár az 1906. év óta vezet a jelenlegi elnök. Felemlíti azokat a törekvéseket is, amelyek a 80-as években arra irányultak, hogy a gyergyói egyesület a csikvai egyesülettel. Ezek a törekvések azonban sikerre nem vezettek. Mint fontos mozzanatot megemlíti, hogy az egyesület az 1878. évben már rendezett egyszer tanszerkiállítást, amely nagy sikert ért el. Az 1883. évben pedig Éltes Elek tanfelügyelő kezdeményezésére egy tanszermúzeum felállítását tervezik, amely azonban nem valósulhatott meg. Remélni lehet azonban, hogy a közel jövőben sikerülni fog annak létesítése.

A megnyitó elhangzása után az elnöki előterjesztésekben beszámol a központi választmány működéséről. A rendes ügyeken kívül nagyobb munkát és fáradságot adott a tanszerkiállítás eszméjének terjesztése, megkedveltetése s a kiállítás megvalósítása. A gyergyói egyesület választmányával együtt pedig előkészítették az egyesülés keresztlytelét, elhárították az egyesület gátló akadályokat s elkészítették az új egyesület alapszabályait.

Az elnöki előterjesztések megtétele után a kgy. tudomásul vette a múlt évi gyűlésről felvett jegyzőkönyvet s az arra küldött főhatósági leíratot.

Buzás János egyesületi jegyző évi jelentésében részletesen beszámol az egyesületnek a két fiókkörnek működéséről. A jelentésből különösen kiemeljük, hogy mind a két fiókkör határozottan állást foglalt az Új Korszak c. lap vallásellenes és hazafiatal irányzata ellen. Talán érdemes volna itt közölni a felesiki fiókkör határozatát egész terjedelmében, mivel kitűnik belőle, hogy a csikmezei tanítósa még az anyagi jólétet sem hajlandó elfogadni oly kezekből, amelyek a vallásos és hazafias érzést akarják kioltani szivéből. Legyen elég azonban megjegyezni, hogy a leghatározottabban kinyilvánították, hogy „a tanítói névnek eddig szerzett fényét és hazafias alkotásainak diszességét szennyezne be, ha ilyen elemekkel szövetkezne”. (t. i. a szocialdemokratákkal.)

A pénztárvizsgáló bizottság jelentését György Lázár terjesztette elő. Eszerint az évi bevétel 315 K. 15 f., a kiadás 271 K. 34 f.; az összes vagyon 757 K. 80 f.

Ezek után az indítványokra került a sor. Péter Sándor életrevaló és fontos indítványát egy megyei tanszermúzeum létesítése iránt, amelynek magvát a kiállított tanszerközöknek a múzeum céljára ajándékozandó darabjai képeznek. Buzás János, Szilvák Ferenc és dr. Szekeres József hozzászólása után a kgy.

elfogadja s míg az elhelyezésre megfelelő helyet kap, az ideiglenes elhelyezésről való gondoskodással az elnökséget bízta meg. Sípós Károly indítványát, hogy kérje a kgy. a felekezeti tanítók fizetésének az államiakéval való egyenlő rendezését, Miklós István felszólalása után a kgy. helyesli ugyan, de ezuttal feleslegesnek tartja, hanem bevérdja a kultuszminisztertől egybehívott ankét tárgyalásainak eredményét.

A kiállított taneszközök megbíralására Lengyel Róbert elnöklésével kiküldött bizottság jegyzője jelentést tett a bizottság működéséről s a kgy. egyhangúlag elfogadta az előterjesztést, hogy a kiállított milyen elismerésben részesüljenek.

A kgy. sürgönyileg üdvözölte gr. Zichy János kultuszminisztert és gr. Majláth G. Károly erdélyi püspököt.

Elnök ezután szép szavakban mondott köszönetet a megjelenteknek s bezarta a közgyűlést, amely nyomban mint alakuló gyűlés folytatta tanácskozásait Konecz István korelnök vezetésével. Jegyző Buzás Jánost választotta az alakuló gyűlés. Az egyesülés kimondása után felolvasták az új alapszabályokat, amelyeket egy pár hozzászólás után a maga egészében elfogadták s megválasztották a most már Csikmegyei R. Kath. Tanítóegyesület tisztikarát. A választás egyhangú volt. Elnök lett Zsögön Zoltán, alelnök Miklós István, titkár Buzás János, jegyző György Lázár, pénztárnok Ambrus Ferenc, ellenőr Imre János. A választmány tagjai: Balló Károly, Barabás Rajmund, Csobot István, Dományáncz Péter, Páll Ferenc, Pfeiffer Lajos, Simon Ádám, Tódor István és Xántus David.

Az alakuló gyűlés után társas ebéd volt, amelyen az első felköszöntőt Zsögön Zoltán mondotta kegyelmes püspökünkre. Beszéltek még Lengyel Róbert, Dományáncz Péter, Páll Ferenc, Miklós István, Horváth Mihály, Buzás János, Péter Sándor, András Péter, György Lázár, Török Ferenc stb.

—k.

Tanuló ifjuságunk és a templom.

Ujabbán szomorú tapasztalatokra ébredtem. Úgy hiszem, hogy ezekre más is ébredett föl nemcsak én, de nem tettek szót, holott ezt szót tenni kötelesség, mert a baj tovább terjed és ma-holnap még szomorúbb valóra eszmélünk fel.

Státuszgimnáziumaink egyik-másikában oly gyakorlat honosította meg magát, mely látszólag előnyvel jár, de ha melyekben beletekintünk, óriási károknak jutunk a nyomára. Mi az a mi látszólag előnyös? Vasár- és ünnepnapokon a nyilvános templomba járásnak elmaradása. Sok helyt már teljesen elmaradt — és életbe lépett a gimnáziumi kápolnában a szt.-mise hallgatás. Az előny ebben nem lehet más, mint az ifjúságot hidegebb időben melegebb, fűtött helyiségbe terelve, a hűléstől, stbtől megóvni, egyszerűsmind az ellenőrzést talán jobban gyakorolni, esetleg a fegyelmet intenzívebben kezelni.

Téli időben értem, de jó meleg időszakban ezt a gyakorlatot fentartani előttem és azok előtt, kikkel erről tárgyaltam, felfoghatatlan. Felfoghatatlan, mert a károkat tekintve ez előnyök teljesen elenyésznek. Hát micsoda károk származhatnak ebből? Az, hogy az ifjúság elszökik a templomtól, az érdeklődés az anyateplom iránt kezd hanyatlani. A szertartások iránt, melyek pl. csak plébánia vagy székesegyházi templomokban folynak, közömbössé vá-

lik, sőt nem látva azokat, fogalma sincs azokról. Jóllehet úgy ahogy talán átveszi a szertartásban, sőt látja is — a kápolnában, mert ujabbán gyertya-, hamu- és pálmaszentelést is vezet egy-egy hittanár a kápolnában. Mindez azonban nem lehet olyan, mint a székesegyházban, vagy plébánia templomban. Így előfordult az az eset, hogy egy statusi diák nem látott még assistenciasz. misét, vagy nagyheti szertartást, pálmaszentelést. Fogalma se volt egy plébániasz. miséről, ő csak kápolnába járt és ép ezért az iskolaev végetől szeptemberig, misét se hallgatott. Az ilyeneknek száma pl. mindunk túlsók. Miért? Mert a kápolnára tekinttek a fősúlyt és az ifjak elhidegütek a plébániatemplomtól.

A salzburgi Mária-kongresszuson ép erről hallottam egy előadást, melyben az előadó püspök hatalmas, dörgő hangon követeli azt, hogy a „Pfarrgottes dienst”, „plébánia szolgálatot” ne hanyagolják el a diákok, hanem legyenek azon a hitoktatók és kongregációi prezések, miszerint növendékeiket a plébánia templomhoz szoktassák, azt megkedveltessek, mert az ez iránti közömbösség a későbbi évekre nagy kárral jár. „Követeli a püspök, hogy a tanulóifjúság a plébánia templomokban nyilvánosan járuljanak a szt. áldozáshoz, tüntető felvonulásban vegyenek részt a plébánia templomokban rendezendő ünnepségeken, ceremoniakon . . . mert az ifjúból férfi lesz, visszaemlékezve a múltra, szívesen látogatja azt a templomot, amelyben tevőlegesen is szerepelt. Emlékezetessé kell tenni a templomot, hogy a múltak emlékeinek eljen a férfi, a nő, az asszony . . .”

Ezek szintiszta igazságok, de mit érünk velük, ha a hittanárook közül egynek-egynek megrögzött felfogása van és nem a jövőt nézi, hanem a jelent? Nem tudom, nincsen-e nagyobb hatással a hívőkre, de a diákokra is, ha úgy együttesen vesznek részt egy-egy közös szt. áldozásban, ünnepélyes szt. misén, mint egy esetleg kis helyre összeszorult szobában, ahol a hívősereg nem épül az ifjak buzgóságán és viszont, mert hiszen ebben is van valami. Miért írja elő a szt. Atya, hogy évenként rendezzenek a gyermekekkel: közös szt. áldozásokat? Azért, hogy egy-egy gimnázium a kápolnába bujkálva tegyen eleget a pápa szándékának, vagy pedig nyilvánosan történjenek az, hogy lássa a világ is, mily a hitattal jár az ifjúság az Úr asztalához? Mit feltűnik a tanulóifjúságot a nyilvános templomba járástól? Miért idegenítik el attól a templomtól, melyhez az ifjú „keresztiségénél” fogva is tartozik, miért kell az ifjúságot vasár- és ünnepnapokon a hívőtől elzárni? Ezekre szeretném a hittanár urak véleményét kikérni, mert lehet, hogy felsőbb célok, esetleges rendeletek a mérvadók, és az általam vélt károkat én képezelem csak. Mennyit tudok, hogy főpásztorunk főhaja az, miszerint a gimnáziumokban legyen kápolna, melyben a tanulóifjúság óráközben és szabad idejében ajátatoskodhatik, de hogy teljesen elzárassék az ifjúság vasárnap és ünnepeken a plébánia templomtól, hogy plébániális szertartásokat is végezzenek ott, arról böngészve ugyan a körleveleket nem olvastam. Ezek mind egyéni nézetek, melyeket eldönteni a hittanár urakra bízom, hogy elhárítsa a károkat, melyeket tapasztaltam, tisztán lássak én is, mert lehet homályosan látok.

**Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházme-
gyénk érdekeit szolgáló ezen egyet-
len lapunkat.**

A NAGYVILÁGBÓL.

Angolországban a mezőgazdasági munkások közötti pásztorációra szép példát adott a southwarki katolikus püspök. Évenként száz-ezernél több munkás és munkásknő jön Londonból és más nagyobb városokból a kenti grófság homlóföldjeire dolgozni. Közöttük akad sok ír katolikus. Ezekhez eljött tehát a southwarki püspök, Dr. Amigo és ott a mezőn a komlóföldek nem katolikus tulajdonosai automobilt bocsátottak a püspök rendelkezésére, hogy a homlólétevények egyéb helyein is meglátogathassa híveit, nekik prédikáljon, gyóntasson és szentmisét tarthasson.

Pap vagy civilprofesszor? Nálunk kissé különösen hazánk ez a kérdés, különösen theologiai intézetekben. Magától értetődőleg inkább arra törekednének, hogy papok neveljék és tanítsák az ifjú theologusokat. Egeszen másképp van a dolog az orosz orthodox egyházban. Itt a papi állást csak néhány vezető hivatalban tartják szükségesnek a szemináriumoknál. Meg kell vallanunk, hogy ezen papnevelőintézetek nevelési rendszere igen szomorú eredményeket hozott létre, de viszont abban a tekintetben is igazságosan kell itélnünk, hogy a tudományos theologiai irodalmi munkásság terén nem a papok, hanem a világiak vezetnek. Azért is most, midőn a theologiai tanulmányok megreformálására kiküldött bizottság az „egyházias szellem” emelése érdekében szükségesnek mondotta, hogy a papnevelőkben lehetőleg papi állású professzorok tanítsanak, ezen tervezet épen a papság részéről a legnagyobb ellenszennel találkozott, amely attól fél, hogy az ilyen rendszabályok útján a különben sem magasan álló szemináriumok tudományos nivója még alacsonyabbra süllyed.

Eucharisztikus világkongresszus 1912 ben. Wien városában lesz a legközelebbi eucharisztikus világkongresszus. A nagy katolikus város már mostantól fogva készül a kiváló ünnepnapra. A mult kongresszuson a kicsi Madrid több mint 100000 idegent látott vendégül, a nagy Wiennek lesz heye még többek számára is. Vajha megvalósulna az a gondolat, amelyet a Canius-naptár fölvet, hogy Magyarország és Ausztria összes népei jellegzetes és szép népviseleteikben vonuljanak a körmenetben és hódoljanak a szentségi Jézus előtt. Ha egyházmegyénként szervezik a résztvevőket, akkor talán sikerül majd kivinni ezt a jó gondolatot is, amely az ünnepség fényét nagyban emelni fogja.

Baptista kongresszus Oroszországban. Most október 5-én fejeződött be Moskvában a nagy baptista kongresszus, amelyen ezen szekta legkimagaslóbb oroszországi képviselői részt vettek. Egyenesen a New-Yorkban tartott nagygyűlésről jöttek ide. Ott sikerült nekik nagy pénzüsségeket szerezni országos imaház és theologiai iskola építésére. Amerikában ugyanígy óriási győzelem van ezen szektának. Maga Rockefeller egyedül 25 millió dollárt bocsát évenként a baptisták rendelkezésére. Ezek a milliók azután megmagyarázzák a baptista mozgalmak nagy terjedését. Különös, hogy a baptistáknak több szabadságot engednek Oroszországban, mint a katolikus valásnak.

HIREK.

Szólnak a harangok . . .

Irta: Zagyva Mariska.

Most, mikor az első sárga level bagyadatan előlme hull, már egész bizonyossággal érzem — értem és élem az ősz.

Minden borujával és titkos fájalmával lelkemre ül az ólmos fellegekől sűrűn hulló esendes eső mélyeséges tompa hangulata.

Fáj nekem a hulló levél és megsiratom a hervadt virágokat. Jönnek később a bűgö-zokogó őszi szelek. Majd ködös nehéz viharok. Mindnyájunk lelkét szaggatja az elmúlás gondolata. Aztán — az alkonyat kínos szürkessége egybeolvad a korai est fekete, néma sötétjével. A mindinkább tompuló őszi színek könnyet csalnak rezgő pilláinkra . . .

Kezünk önkénytelenül keres valamit. Vagy talán imára kulesolódik? Talán igen . . . És . . . Csend . . .

Valahol messze a héthalom városában élt egy fehér haja, fehér arcú, fehér lelkű szent patriárka.

Letekintett az örökké mosolygó, jóságos arcával reánk, szegény, szomorú emberekre és meglátta az ősz néma, szürke, viharos hangulatában, hogy sirunk és felünk a sötét őszi alkonyatok hívős enyészetre intó szavától. Latta remegő kezünket, amint tetovázva keresi a reményesség horgonyját és figyelő arcunk döbbenetes szomorúságát, amint vár, vár, eped valami után . . .

Meglátta a szent ember minden keservünket. Felkelt bibortronusáról. Az örökké mosolygó arcával, a kristályos szemével a nagyvilág négy tája felé fordult.

A fehér talár enyhén hullámzott a szent étheri alakja körül, amint megnyitotta ajkait:

„Szóljának meg a harangok! Legyen tavasz az őszen! Imadkozzanak a népek! Tánadjon fel a sötét alkonyatban a hajnaleszillag! Ne sirjanak most már a gyengék! Találják meg a remegő kezek és emeljek diadalmas magásra: a rózsafüzért! — a szentolvasót! Hadd zengjen napkelettől-napnyugtáig: Üdvözlégy Maria! Imádkozzunk . . .”

Úgy lett. És azóta szólnak a harangok! Milliók ajkán visszhangzik a szent ember riadója az őszi ködös világban: Üdvözlégy Maria! Nem tudom. De érzem. Tán azóta, mintha oszladoznék már a sűrű sötétség — amióta szólnak a harangok hívős októberi alkonyatokban . . .

— **Október 6.** E nap gyászünnepe volt a nemzetnek. Pedig csak 14 fiát végeztek ki. A keret is szűk. Egyet Pesten, 13-at Aradon tettek vértanúvá. De mégis e napon gyászolja fiait a nemzet, kik egy hosszú évtizeden át életükkel adóztak a hazának. Arad a gócpontja ez ünnepségnek. Miért? Mert a magyarnak, ki úgy küzdött, mint Marathonnal a maroknyi görög, nem adatott meg Marathon szomorú diadala. De így kárpótolja magát. A második Marathonban, „a magyar Golgothán”, a második Moháson ünnepi s gyászolja a legnagyobbakat. Nagyságukban mintegy koncentrája a nemzet a magyar faj vértanúinak hatalmas szellemeit. Mert mi a nagyság? A fájdalom lírikusa Bougaut így fejezi ki: „A lélek nagysága és szépsége a fájdalom alapszik. Olyan ez, mint egy piramis. Csúcsán azok vannak, kiknek homlokán a lángész, rény és fájdalom lángol”. E

14 ilyen volt. Ez a magyar haza nagyértékű áldozata. Ez nagy érték, melyre büszke lehet minden magyar. Idegenek idegen találmánya: a sovánisztatás, vagy bigottság ne egészen senkit. Gondoljon az ezredévi szenvedés nagy értékeire; e szenvedés záloga a jobb jövőnek. Eszköze a költő szerint:

„Légy híve rendületlenül
Hazádnak oh magyar!”

— **Kinevezés.** Püspök urunk önagyméltósága a r. kath. elemi népiszkoláknál alkalmazott tanítók fegyelmi ügyeinek intézésére alakított fegyelmű tanács tagjává Király Gáspár főgimn. tanárt kinevezte.

— **Új doktorok.** A Kolozsvári Ferenc József Tudomány-Egyetemen a közelmúlt napokban Springer Sárika és Kolombán Mariska kisasszonyokat az orvosi tudományok doktoraiá avatták. Mindketten gyulafehérvári születésűek s a gyulafehérvári gimnáziumban tették érettségüket kiváló sikerrel. A doktorrá avatás fényes ünnepség közt folyt le s nagy örömet okozott Gyulafehérvár társadalmában is, ahol az ünnepeltek szülői maguk is közszeretetten állnak. Úgy hírlik, hogy az új doktorok egyelőre a klinikán maradnak gyakornoki minőségben.

— **Püspöki konferencia.** A római és görög katolikus püspökök szokásos őszi tanácskozása október hó 15-én lesz Budapesten Vasváry Kólos hercegprímás elnöke alatt. A mostani tanácskozások tárgya lesz többek közt az egyes püspökök jelentései alapján a magyar epizkopátusnak megállapodása az ünnepnapok számának megszorítását előző, ez évi július hó 11-én kelt pápai Motu proprio ügyében.

— **Októberi ájtatosság a barátok** templomában történik naponta este 5-kor. Az orgonázást dr. Felner József végzi, ki ez alkalomra énekkart alakított hölgyekből. Az ájtatosság és a szép ének többet is vonzhatna a templomba.

— **Házasság.** Szentkatolnai Dr. Künnle Tivadár és neje gidófalvi Gidófalvy Ilona örömmel tudatják, hogy leányuk Katalin néhai perényi Báro Perényi Péter és neje tiszaujhegyi Ujhelyi Ilona fiával perényi Dr. Perényi Péter báróval folyó hó 7-én Budapesten a Jézus Szent Szíveről elnevezett templomban házasságot kötött.

— **A papnövédek lelkigyakorlata** e hó 14-én este kezdődik és 20-án reggel végződik; vezetője Horváth lazarista lesz. A főpásztor rendeltére ezentúl csak egy lelkigyakorlat tartatik összel, öt napos.

— **Őszi bérmaut.** Sacerdos magnus. A diadószentmártoni Vármegyei Hiradó okt. 1. száma emelkedett hangú cikket közöl gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök úrról. A cikkből, mely hű tükre Erdély szeretetének az apostoli püspök íránt, néhány sort kiragadunk a mi olvasóink számára: „Különös kegyelme az isteni Gondviselésnek, hogy ilyen apostoli lelkű főpásztort adott nekünk erdélyi katolikusoknak, akik ez országrészben számra talán a leggyöngébbek vagyunk, s idegen felekezetek és nemzetiségek közé beékelve, anyagi és erkölcsi erőinkben megbénítva és megfogyatkozva élünk e hérces kis hazánkban . . . Ember nem képes följegyezni, csupán a jó Isten tartja számon mindazt a sok malasztot és kegyelmet, amit az apostoli lelkű főpásztor áldásos működése hivreire kiírástott s csak a jó Isten tudja számát azoknak a halhatatlan lelkeknek, akiket szívének túlaradó szeretetével kiragadott az ellenség karmai közül s megmentette az örökkévalóságnak”.

Mint a Kis-Küküllő legutóbbi száma írja, Kegyelmes Püspök Atyánk szept. 30-án Küküllővárt mondott szentmisét, melynek végén Pus-

kás Gergely intézett gyönyörű szentbeszédet a közönséghez. Istentisztelet végeztével a küldötteket fogadta a főpásztor, mely alkalommal az összes hivatalok és felekezetek, valamint testületek bemutatják hódolatukat. Ebédre Pekri Sándor nagybirtokos látta vendégül ő Excellenciáját. A délutáni órákat a kórházban töltötte a püspök úr, mindent megszemlélve és vigasztalva, erősítve a beteget. Esti 6 órakor litániát tartott és megkapó beszédet mondott a szöszekről. Ezután nagy neptömeg kíséretében a várkastélyba ment, ahol gróf Haller Jenő vendégszeretettel élvezte. Másnap a püspök úr Küküllővárt osztotta ki a bérmálás szentségét. Óriási neptömeg hullámzott a templom körül már a korai reggeli órákban. Nagy számmal voltak protestánsok is; nagyon sok román papjai vezetése mellett jött a nagy püspök üdvözlésére. A templomban a főpásztor gyönyörű beszéd után kiosztotta a bérmálás szentségét. Vasárnap az ünnepi szentmisét ugyancsak a püspök úr vezette. Ugyanaznap este Ádamoson az októberi ájtatosságot vezette be.

— **Nagyenyed új polgármestere.** A Lengyel György lemondása következtében megüresült polgármesteri állást báró Bánffy Kazimir alispán elnöke alatt pénteken töltötte be a városi képviselőtestület. Het pályázó volt, akik közül Sándor Jenő 48 szavazatot, Kozma Gyula pedig 25 szavazatot kapott. Az alispán Sándor Jenő Nagyenyed város megválasztott polgármesterének jelentette ki. Sándor Jenő azonnal lesette a hivatalos esküt és megtartotta rövid programbeszédét, melyben hangzott, hogy vezérrelve a helyes gazdálkodás, a városi jövedelmek fokozása, a közegészségügyi bajok megszüntetése vízvezeték és csatornázás létesítése, a kisemberek helyzetének javítása, a rendőrség fejlesztése és az adminisztráció hiányainak pótlása lesznek.

— **Mutatvány „Az Utitárs”-ból.** (Megrendelhető a szerkesztőségben 2 K.) „A közölt elmélmédek kivonatai egy-egy elmondott elmélmédeknek, melyre a húst, a húsa a vért, idegzetet a kedves elmélmédek léleknek kell ráraknia. Minden egyes kis elmélmédek kapú, melyen túl gyönyörű, pázsitos, virágos liget terül el, de ezt a ligetet az olvasónak kell maga elé varázsolni. Azért a szerző alázatos tanácsa az, hogy egy nap csak egyet dolgozzunk át lelkünk javára — ne többet! Legyen minden egyes olvasónak nagy lelki haszna e könyvecskéből, amint hogy a szerző a lelkek segítését célozta e kis munkájával”. A főpásztor a következő sorokkal fogadta: „Köszönöm a kedves „Utitárs”. Örömmel lapozgatók benne. Lelki olvasmányom lesz a bérmauton”. — Ha az első kötet kedvező fogadtatásban részesül, sajgó alá kerül a II. kötet.

— **A XI. katolikus nagygyűlés** 1911. évi november havának 12., 13. és 14. napjain Budapesten lesz megtartva a székesfővárosi Vigadó termében. A nagygyűlés rendje röviden a következő: November 12-én, vasárnapon reggel 9 órakor Veni Sancte. 11 órakor I. nyilvános (ünnepélyes) ülés. Délután 1/23 órakor a Népszövetség diszülése. 5 órakor három templomban szentbeszéd és ájtatosság, az ősi időjárás folytán elmaradó Eucharisztikus körmenet helyett. November 13-án, hétfőn reggel 8 órakor szentmise. Délután: körök, egyesületek, szervezetek és intézmények ülései. Délután 3 órakor szakosztályi ülések: I. Hitbizalmi — karitatív szakosztály. Targyai: hitvédelem, kongregációk, családvédelem, szegény ügy stb. II. Köznevelődési szakosztály. Targyai: keresztény művészet, sajtó, ifjadalom, népkönyvtár, iskolai és szabadoktatás, iródsági mozgalmak stb. III. Szociális szakosztály. Targyai: mezőgazdasági,

ipari, kereskedelmi ügyek stb. 5 órákor II. nyilvános ülés. November 14-én, kedden reggel 8 órákor szentmise. Délután 3 órákor zárt ülés. 5 órákor III. nyilvános ülés. Este 8 órákor ünnepi lakoma. Jelentkezés 1911. november hó 1-éig az Országos Katolikus Szövetségnél (IV., Fereniek-tere 7., III. lepcső, I. emelet), ahol a tagok a részletes programot, jegyeiket, jelvényeiket s utazási igazolványaikat kapják. A nagygyűlési jegy kétféle. A tagsági jegy ára 6 kor. 50 fill., mely minden ülésre szól, a nyilvános üléseken állandó ülőhelyre jogosít és egyuttal előfizetés a nagygyűlési évkönyvre. A belépő-jegy ára 1 kor. 50 fill., mely a zártülések kivételével, minden ülésre szól. A jelvényért nem kell fizetni. Kedvezményes vasúti jegy váltására jogosító igazolvány ára 20 fillér.

— **Október hatodika Kézdivásárhelyt.** A 13 vértanú emlékének kegyelettel adózott Kézdivásárhely is. A 9 óras gyászmisén jelen volt a honvédtisztikár, a gimnázium és polgárliskolák ifjúsága. Istentisztelet után a gimnázium tornacsarnokában a gimnáziumi ifjúság számára a Mikes Kelemen önképzőkör rendezett eléggé sikerült előadást. A vértanú emlékének adózott a város közönsége is. A függetlenségi és 48-as kör 1/2 12 órákor díszgyűlést tartott, este meg a Kossuth Lajos-asztaltársaság rendezett magas szívfalonon álló ünnepélyt. Bíró Lajos főgimn. tanár szép megnyitott mondot. S m i t t Sándor ügyvéd és S z i l v e s z t e r Ferenc dr. ünnepi beszédet tartottak. Az ünnepi program többi részei zeneszámok és szavalatok voltak.

— **Nem apaca, hanem ápolónő.** Német lapok közlései nyomán több fővárosi lap (Pesti Hírlap, Népszava stb.) a napokban egy romantikus szerelmi történetről adott hírt, amelynek állítólag egy prágai kórház egyik irtalmasrendi apácája és egy általa ápolat fiatal ember (mindkettő nevét óvatosan elhallgatták a lapok!) volt a hőse. Az ügyre vonatkozólag az Országos Pázmány-Egyesület Védőirodája levélbeli kérdéskódásra azt a választ kapta, hogy a lapok által az esettel kapcsolatban említett Nichal tanár sebészeti klinikájáról egy világi ápolónő távozott el a napokban, de hogy milyen okoknál fogva, azt nem tudják. Apácazökörrel tehát szó sincs.

— **A maroskerületi róm. kath. tanítóegyesület** 1911. év október hó 26-án Ehedén a róm. kath. iskolában tartja őszi vándorgyűlést, melyre az égylet tagjait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Halálozás.** A vajdahunyadi szent Ferenc-rendi zárda tagjai fájdalommal jelentik, hogy tiszteletadó Tóth Lajos Elzeár laikus testvér hosszas, de keresztény türelemmel viselt betegsége után életének 59-ik, szerzetesi fogadalmának 21-ik évében a haldoklók szentségeivel megerősítve október hó 4-ikén déli 12 órákor az Úrán esedeben elhunyt. Temetése 6-án történt.

— **Napfogyatkozás.** Október 22-én, újbólkor, gyűrűs napfogyatkozás lesz, amely azonban csak Ázsiából s Ausztráliából látható. Egyéb csillagászati eseménye is lesz ennek a hónapnak, amennyiben a Brook üstökös olyan közel jön földünkhöz, hogy október közepe táján szabad szemmel is látható lesz.

— **A „Kolosvári Szent Imre Egyesület Irodalmi Iskolája”** f. hó 7-én tartotta alakuló gyűlést, amelyen elnökké választottat egyhangúlag S z i r a Béla, titkárrá B a i n t n e r Géza, állandó bizottsági tagokká pedig P. J á n o s s y Béla dr., V á l y a Gyula, S z i l b e r Ignác, B a r t s Gyula és H é j j a János. A gyűlés elején P á l I s t v á n apátkanonok, az egyesület tb. elnöke, nagy vonásokban kifejtette az irodalmi

iskola programját, különösen hangsúlyozva a s z o c i á l i s természetű kérdések irodalmi tárgyalását.

— **Eucharisztikus gyűlések.** A csiksomlyói euch. értekezlet elhatározta, hogy gyakrabban tartunk ily hasznos gyűléseket kerületenkint, s hogy a papnöveldé spiritualisa szívesen ad erre nézve útbaigazításokat. Ne engedjük elaludni e fontos kérdést, kezdjük meg az előmunkálakat — mozogjunk.

— **A fürdőkapolnák ügye.** Aki fürdőhelyeken töltheti szünidejét, jól tudja, mily fontos az, hogy legyen ott egy jókarban levő kápolna, mely hívogassa oda az embereket. Ez indította szerkesztőnköt arra, hogy országos gyűjtésből renováltassa az a l g y ö g y f ű r d ő i Mária-kápolnát. A gyűjtés eredménye idáig 371 kor. A renováltatás 682 kor.-ba kerül. Kérjük a kedves olvasókat nyissák meg erszevényeiket Mária-nak. Adományok a szerkesztő címére irányítandók. Ha ez úgy sikerül, rendre vesszük egyházmegyénk fürdői kápolnait.

— **A főtisztelendő kerületi Esperes urak b. figyelmébe!** Nem szándekom oktatni. Úgy vélem, mások lelken is ragódik e gondolat. Ad rem tehát. Egy elég tekintélyes parochia adminstratora vagyok, 86 filialissal megterhelve, meg pedig nemzetiségi vidéken. Irtam a Kegyelmes Főpásztor úrnak, kegyeskedjek módját találni, hogy szerveztessek Erdélyben valamiképp vándor lelkeszi állás, egy vagy több, a szükséghez mérten, mert — látja Isten a lelkemet, — képtelen vagyok a materben is eleget tenni s 86 filialist is ellátni. En nem bírom vállalni a felelősséget. Pedig három éve már, hogy alig két filialisból jelentettek keresztelést. Temetést? soha sem jelentenek. Vad érhet ezert? Bevalom, érzem a felelősség terhét; de hát mit tegyek? a filialisok 30—50—70 kilométernyire fekszenek; a parochia jövedelme: megélésre: kevés, meghalni: sok; congrua? az nem adatik. Mit kerdek ezek után? Valaki más is nem érezte ugyanezen lelkiismereti furdalást? A Schematismusban végig lapozgattam és sok-sok terhes szolgálatot láttam — papiroson; a valóság vajjon hogy fest? Ez a magyarság szempontjából is megfontolandó, bár en ezuttal csak a halhatatlan lelkeket tartám szemém előtt.

Névtelen.

— **A Kath. Népszövetség 1912. évi nap-tára.** Ha valaki nagy jót akar tenni a néppel, adjon kezébe jó és hasznos olvasmányt. Ezt tartja állandóan szem előtt a Kath. Népszövetség, ez a fiatal, de rendkívül agilis, nem szavakkal, de tettekkel dolgozó hatalmas szervezet. Tagilletményei havonként megjelenő füzetei s egyéb kiadványai mindig a legfontosabb tudnivalókat tartják az olvasó elé, amelyeket nemcsak a tanulatlan nép, de igen sokszor a tanult emberek is a legnagyobb haszonnal és élvezettel olvashatnak. A Kath. Népszövetség ezen kiadványai közé méltóképen sorakozik a most megjelent 1912. évre szóló naptár, melyet a tagok októberhavi tagilletményként kapnak kézhez. A vaskos (224 oldal) naptár nem üres semmiségekkel, nem haszontalan olvasmányokkal unatja az olvasót, hanem szem előtt tartja azt a nemes és magasztos célt, amit a Kath. Népszövetség maga elé tűzött, t. i. az oktatást, a nevelést, a kath. öntudat ébresztését.

— **A Küküllőmenti első szülőoltvány telep Medgyesen (Erdély),** melynek tulajdonosa Caspari Frigyes, ritka szakértelemmel párosult mintakezelés és a nagy költséggel berendezett vizvezeték segítségével oltványait oly kiváló és kifogástalan minőségre emelte és oly szepen fejlődött anyagot képes szállítani, aminőt az ország egy szülőtelepe sem.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A százados.

Regény a Messiás idejéből. Irta Routhier A. B. Franciából fordította Tállyán Miklós. Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkereskedésében. Füzve 4 kor., kötve 5.40 kor.

„Ben Hur” vagy a „Quo vadis” után már tényleg nehéz egy vallásos tárgyú regényt megírni. Mivel e nembem már — úgy hiszem — rendelkezünk a legtökéletesebbel, azért az újabb regények csak akkor fogják meghódítani a közönséget, ha a legtökéletesebb regényvel is jobbak lesznek. Ez okból félek, hogy a „Százados” c. regény — bár több nyelven lefordították — nem lesz a nagy közönség kedvence. A „Százados” ugyanis nem múlja felül az említett regényeket, sőt több tekintetben elmarad tőlük.

Elmarad tőlük egyrészt a nagyon vékony cselekvés miatt. Oly sokat beszélnek a szereplők s oly keveset tesznek e regényben, mintha modern parlamentben volnának.

Egy másik fogyatkozása a regénynek, hogy a személyek csak névleg — és állítólag vannak a Messiás korában, tényleg azonban úgy érzene, úgy beszélnek, mint a XX. század emberei. (A zsidókat így jellemzi: H a k i d o b j u k a z a j t ó n, v i s s z a j ó n a z a b l a k o n. Myriam a századosnak a k a t o n a i b e c s ű l e t r ő l beszél stb.) Ez aztán mindig kikölkent az illuzióból, nem tudunk mi sem ebbe a korba visszamenni lelkileg.

Aztán azok az okoskodások, melyeket az egyes személyek a Megváltó csodáihoz fűznek, szintén úgy hatnak, mintha valamely a zsidók megtérítésére készült apologiát olvasnánk.

Ez okokból valószínű, hogy a regény nem fog a nagy közönség szívesen olvasott regénye lenni, pedig tényleg vannak kiváló tulajdonságai is, melyek miatt megérdemelne, hogy minél többen olvassák. Szép a százados vallomása, mikor az Úr Jézus meghal. Szép a százados és Camilla közötti jelenet, melyben a százados kijelenti, hogy szerelmét is áldozatul hozza Krisztusért. Úgyes a főpapok viselkedésének leírása is, midőn ezek a feltámadás után Pílatushoz mennek. A szentírás és különösen az Úr Jézus szavainak bőséges idézete és a körülmények feltüntetése sok szentírási helynek adja meg a világosabb értelmezést. Ha a Százados a Ben Hur és a Quo Vadis előtt jelent volna meg, hiszem, hogy csaknem oly kedves fogadtatásban részesült volna, mint a Fabiola.

(Hivatalos kritikuskunk talán kissé szigoruan ítélték — azért közöljük e második ismeretést is. Szerk.)

Routhier A. B. „Százados” című regénye.

Ezen kitünő mű a francia eredetiben két év alatt 13 kiadásban kelt el, sőt olasz, spanyol, német és angol nyelveken is megjelent és a bírálatok, magasztalások fokozatos nagy során, nem kisebb méltányló elismerés és kitüntetésben részesült, mint Szentegyes Átyánké, ki Merry del Val bíboros államtitkára által a szerző „kiválóan dicséretes célját az evangéliumi szellem ébresztése terjesztésére nevezte s ennek elérésére használt elmés kivitelű módját, tehetségét és lángoló buzgóságát” kiemelve, „azon óhajttással, hogy művét a megérdemelt siker koronázza, szeretetteljes áldásban részesítette.”

Ilyen ismertető s méltányló kitüntetés alapján vállalta el e műnek magyar nyelvűnkre átültetését Tillyán Miklós erdélyegyházmegyei pap-társunk (Nográd-Gárdonyban) s midőn ez neki kitünően sikerült, ilyen értelemben adta ki f. évi februárban „Előfizetési felhívás a t.” a finom papíron 420 oldalra terjedt vas-kos füzetre, 4 korona előfizetési áron a Szent-István-Társulat bizományában.

Ezen műnek ilyen ismeretése és címe feljuttatta emlékemben a „Dávid háza nek Nagyivadéka” és a „Quo vadis” című általában hasonló szellemű s tartalmú kitünő műveket s így kétszeresen fokozott hő óhajttással vártam a megjelenését.

Amily tökéletes remek francia az eredeti, oly tösgyökeres magyarossá van átalakítva ezen műfordítás és míg az olvasó feszült figyelm, érdeklődés és élvezettel halad azon végig, az alatt nem marad Rómának, Kárhagónak, Egyiptomnak, tengernek és a Szentföldnek földrajzi, régészeti, történelmi és korrajzi beható ismertetésével, hanem miudezek folytán a messiási összes mozgalmak, küzdelmek, vereség s végül diadala, az összes érintkezőkkel viszonyosan úgy vannak feltárva, megjelenítve s úgy belé otthonosul az egészbe, mintha mind végig lárt s hallotta volna; úgy irtózik a farizeusok, irástudók, zsidó főpapok s Judások konok gonoszságától, úgy szánakozik a Pilátus és hasonlókat ingatag tevélyein, úgy örvendez a Magdolnák (Miriam) Péterek s hasonlókat, tökéletes megterésen és úgy gyönyörködik s épül a Janosok s szentasszonyok kitaró hűségén, a „Százados” és más pogányokból lett új igaz keresztények mártiri szilárd hiten és így buzdul fel a meghalt, de feltámadt, megalázott, de megdicsőült isteni Megváltó edes Jézus hasonló szent hitere, hő szeretettel imáadására s az ezekbeli szilárd kitartás meghatározásában, így születik meg lelkében ezeknek áldása, a boldogító reménység, az edes Jézus, ki megígérte: „békesség nektek. Én vagyok”.

Koncz István.

* *„Az erd. r. kath. Státus tanárai XV. kongresszusának évkönyve”* megjelent s már szét is küldötték a tanároknak és az illetékes tanügyi köröknek. Annak idején a Közművelődés részletesen foglalkozott a kongresszus lefolyásával, bőven ismertettük az ott tartott beszédek a különféle indítványokkal együtt. Most csak felhívjuk a figyelmet erre a tanulságos könyvre és melegen ajánljuk az olvasását azoknak is, akik Státusunk tanárainak munkássága s általában a tanügyi fontosabb kérdései iránt minden időben érdeklődtek.

* *„Tanítók útmutatója”*. E cím alatt Bene Lajos kir. tanfelügyelői tollnok és Gyerkés Mihály áll. el. isk. igazgató tanító a törvények, rendeletek és utasítások alapján érdekes könyvet szerkesztettek. Terjedelmes, több mint 300 oldalra menő munkájukban felölelik a népiszkolai adminisztráció körébe vágó összes tudnivalókat; hogy az irodai gyakorlatossággal nem rendelkező tanító a sok átirat, beadvány, kérvény és mástermészetű rendelkezések labirintusában könnyűszerrel eligazodjék és a tanítókat közelebről érdeklő összes kérdésekben tájékozottságot szerezzen. Hosszadalmas volna még csak nagyjában felsorolni a könyv főbb tételeit. Annyit bizonyos, hogy igen hasznos és régen várt könyvet adtak a szerzők ezzel az útmutatóval a tanítóság kezébe. Megrendelhető Stief Jenő és lársa könyvkiadó vállalatában Kolozsvárt. Ára 4 korona.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Tanáraink státuszrendezése.

Elkövetkezett a felekezeti és községi tanárok státuszrendezése, amelynek a tanárok személyes potlékkal való fizetési kiegészítésének legújabb kimutatásában már az 1911. év első felére nézve is érvényesítve kellett volna látnunk a státuszrendezést azt a mértéket, amely a legutóbbi állami kinevezéseknél mutatkozott, vagyis végrehajtva kellene látnunk státusi tanárainkra nézve a státuszrendezésnek egyharmad részét. Hiszen történt valamelyes rendezés, de csak az év második felétől kezdve. Azután meg különös eljárásnak tűnik fel az, hogy státusi igazgatóinknál már a VII. fizetési osztályban is a korpótlékokat a rendes törzsfizetéshez számítva egészítik ki azt a megfelelő fizetési osztályra.

Az 1911. évi költségvetésben a felekezeti és községi tanárok fizetésének kiegészítésére a megelőző évi 600000 K.-val szemben 820000 K.-t vett föl a miniszter. Ezen 220000 K. többletből 20000 a kir. kath. gimnáziumokra esik, a többiből pedig a felekezeti és községi tanárokat olyan arányban kellett volna magasabb fizetési osztályokba sorolni, mint ahogy az az állami tanárokkal történt.

A költségvetésből s annak indoklásából leszűrve elvek szerint a végleges rendezésnél erdélyi kath. státusi tanáraink státuszában az igazgatók egyharmad részének a VI. fizetési osztályba kell jutnia, a VII. fizetési osztályba jutnak az igazgatók mindnyájan, a tanárok közül pedig annyian, ahány hely az igazgatók és tanárok összesített létszámának egyharmadából az igazgatók bevonása után még szabadon marad, ezután a VIII. fizetési osztályba jut az igazgatók és tanárok összesített létszámának egyharmad része, s végül az utolsó egyharmadrész a IX. fizetési osztályban marad.

Eddig az 1911. évre a státuszrendezés egyharmadrészét kellett volna beváltani, míg a fennmaradó kétharmadrésznek a vallás- és közoktatásügyi miniszter ígérete szerint 1912.-ben kellene teljes kielégítést nyernie.

Hogy ez a státuszrendezés, — mivel csak nyolc év múltával jön majd a következő, — erdélyi kath. státusi tanárainkra nézve mennyel méltányosabban és igazságosabban legyen végrehajtható, két dolgra van szükség. Az egyik az, hogy a státusi főhatóság a fizetésrendezés elveire támaszkodva mennyel éberebben védje meg tanárainak érdekeit a minisztériummal; a másik pedig: hogy a már nyujdiba lépni szándékozó igazgató és tapárok, akiknek érdekei talán már kielégítést nyertek, mihelyt tehetik, még az 1912.-iki végleges státuszrendezés előkészítése előtt vonuljanak jól megérdemelt nyugalmukba, mert különben anélkül, hogy valamelyes előnyükre válnék az, csak elállják másoktól a talán szintén megérdemelt előhaladásnak az útját.

(msz.)

Kitünő, Gázkocsz, kénmentes

mely alkalmas szobafűtésre, központi fűtésre, kovácsok, szivógázmotorok, építőmesterek stb. számára, kapható a városi légszuszgyár, városi irodájában, Kapu-u. 60. sz. Ugyanitt gázfűzők, gázfűzőkályhák, melegvíz automata stb. állandó kiállítás és eladási helye.

Közgazdaság.

Új gyógyviz. „Árkosi Benkő forrás” néven egy új gyógy-savanyú víz hozott forgalomba, amely tekintve a vegyelemzési adatokat és az orvosi véleményt — gazdag natriumbicarbonát és jodtartalommal fogva kiváló sikerrel alkalmazható a légzőszervek és gyomorhurutos bántalmainál, emésztési zavarok, vérszegénység, vese és hólyagbántalmak esetében. Kiváló gyógyhajtó víz. Mint segítő gyógyszerkőz eredményesen használható úterelmeszedés, vérértelmesedések és gyermekskrofúlozissal. Gondosan kezelt, tiszta bakteriummentes asványvíz. Kitünő jóízű diatetikus asztali ital. Az egész szervezetre kiterjedő áldásos hatása mellett még azért is különös figyelmet érdemel, hogy borral vegyítve annak kábító hatását nagymértékben mersékli, a masnapai betegséget megakadályozza.

Tehát ezen rendkívül szerencsés vegyi öszszetételű, könnyen emészthető, nem izgató és nem puffasztó hatású gyógy-asványvíz teljes mértékben méltó úgy az orvosok figyelmére, mint a fogyasztó közönség partolására. A belügyminiszterium a napokban 66722/911 számú rendeletével engedélyt adott arra, hogy mint gyógyvíz forgalomba hozhatassék.

Egyik főelőnye ezen új asványvíznek, hogy olcsó. A mi pedig a mai drágasági viszonyok között lényeges dolog. A sepsibodoki állomásra szállítva és feladva egy literes üvege 12 fillér. Tovább szállítás költsége a vevőt terheli.

Forrás tulajdonosok: Benkő Árpád és Felső Károly. Forrás kezelősege Árkos községben (Háromszékmege.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vác. Hálas köszönet; a javítás nem oly lényeges, — jó hogy így is ki tudták szedni. A költeményt nem értem, kegyeskedjek megmagyarázni. Csak tessék küldeni, amit jónak lát.

L. S. Csak a státuszgyűlésen találkozunk. Várom nagyon.

Gy. M. Győcsomafalva. Verseiből határozottan látjuk, hogy tehetsége van az irodalomra; a versírásra is, de ez önnél még nem emelkedett a költsézet magaslata. Miért kötözi le magát a külső forrákkal a gondolat rovására? Ha sok klasszikus és modern költőt (de jót!) olvas, ön még igen szép verseket fog írni. Most még nagyon szűk a gondolatvilága. Ajáljuk, forduljon inkább a prózához. Haladását itt sokkal gyorsabb és értékesebb lesz. Prózával keressen fel bennünket.

Csöb. Hosszú versének sorába szép gondolatokat fektet. Tartsa meg ezt a versét kedves emlékeknek!

Kedves P. Az 1886. évi XXII. t.-c. 138. § ekként intézkedik: „Az állam hivatalnokai, katonatisztek, honvédtisztek, a törvényhatósági tisztviselők és hivatalnokok, a néptanítók stb. hivatalaik után járó fizetéseiktől községi adót nem fizetnek. Hasonlólag nem fizetnek a lelkészek sem azon javadalmaiktól, melyeket kizárólag az illető egyházi községben viselt lelkeszi hivataluk után élveznek”. Ez a törvény hatályon kívül helyezve nincs, s ezért a terhekre kirótt községi adó ellen nyujtsanak fellebbezést be a községi előjárásához, annak esetleges kedvezőtlen határozatát pedig fellebbezzék meg a törvényhatósági bizottsághoz, hol kérésükkel bizonyon eléget fognak tenni, mert törvény ellenére községi adót kiróni nem lehet. Ami pedig az iskolát illeti, az maga, ha egyéb vagyona nincs, az 1909. évi VI. t.-c. 27. § alapján még állami adó alól is mentes, s így alap hiányában községi pótdadóval nem terhelhető meg.

Hirdetések jutányos árban felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

Magyar királyi államvasutak.

256605/911. szám.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje 1911-1912. évre.

A székelyhid—szilágysomlyói vonalon. Berettyószéplak—Szilágysomlyó között egy új vegyesvonat-pár helyzetetik forgalomba. Indul Berettyószéplakról reggel 6 órakor, érkezik Szilágysomlyóra reggel 7 óra 5 perckor, indul Szilágysomlyóról este 7 óra 30 perckor, érkezik Berettyószéplakra este 8 óra 40 perckor.

A székelykocsárd—marosújvári vonalon a Marosújvárról éjjel 10 óra 25 perckor induló és oda éjjel 11 óra 22 perckor visszaérkező vegyesvonat megszüntetik.

A budapest nyugati p. udvar—marcheggi vonalon az alábbi változások lépnek életbe: A Rakospalota—Újpestről Budapestre reggel 3 óra 51 perckor érkező vonat megszűnik, a Parkány-Nánáról Budapestre d. e. 8 óra 45 perckor érkező vonat csak Nagymarostól közlekedik, a Budapestről d. e. 11 óra 35 perckor Nagymarosra induló és onnan délután 5 óra 45 perckor Budapestre érkező vasár- és ünnepnapjára megszünik, a Budapestről délután 5 óra 20 perckor Szobra induló vonat csak Nagymarosig, Budapestről este 8 óra 10 perckor Parkány-Nánára induló vonat csak Vácig, a Nagymarosról éjjel 10 óra 25 perckor Budapestre érkező vonat csak Vactól közlekedik. Az Érsekújvárról éjjel 11 óra 50 perckor Budapestre érkező vonat, végül a Pózsnyból este 8 óra 25 perckor Marchegg—Wien felé induló vasár- és ünnepnapjára megszünik.

A budapestről jelenleg este 9 óra 45 perckor Rakospalota—Újpestre induló és onnan Budapestre éjjel 10 óra 50 perckor visszaérkező helyi vonat fogalma Dunakeszi—Átágig kiterjesztetik. E vonal a téli menetrendben Budapestről este 10 órakor indul és Dunakeszi—Átágig Budapestre 11 óra 25 perckor érkezik.

A galánta—zsolnai vonalon Galánta—Szered között egy új személy-, ill. vegyesvonat helyzetetik forgalomba, Galántáról indul reggel 6 óra 53 perckor, Szeredre érkezik reggel 7 óra 20 perckor; Szeredről induló délelőtt 8 óra 20 perckor, Galántára érkezik 8 óra 47 perckor délelőtt. A Trecsénből Zsolna felé reggel 6 óra 35 perckor induló személyvonat már Pöstyéntől kezdve fog közlekedni, a honnan reggel 5 óra 10 perckor fog indulni.

A pöstyén—verbói vonalon az esti vasár- és ünnepnapjára vonatpár megszüntetik.

A bolak—trecsentepléc—trecsenteplécfürdői vonalon a Trecsenteplécfürdőről éjjel 1 óra 11 perckor, reggel 4 óra 42 perckor, délután 5 óra 29 perckor, és éjjel 10 óra 18 perckor induló, valamint az oda éjjel 3 óra 5 perckor, délután 2 órakor, este 8 óra 40 perckor és éjjel 11 óra 55 perckor érkező motorosvonatok megszüntetik.

A váci—ipolysági vonalon a Vácraól—Ipolyságra délelőtt 6 óra 57 perckor induló és az Ipolyságról Vácra este 9 óra 13 perckor érkező vasár- és ünnepnapjára vonatpár megszüntetik.

Az ersekújvár—németprónai vonalon a Nagybelietől Nyitraig személyszállítással közlekedő délutáni tehervonat csak Nagytapolcsánytól Nyitraig fog személyszállítással közlekedni.

A cegléd—kupai—kovacs-majori vonalon a Csemöről Ceglédre este 8 óra 55 perckor érkező motorosvonatpár október 31-én megszüntetik, a Ceglédről Csemőre este 6 óra 51 perckor induló motorosvonat november 1-től április 30-ig csak Ceglédre Gerjéig fog közlekedni. A Gerjétől Ceglédre este 8 óra 12 perckor érkező motorosvonat november 1-én ismét forgalomba helyeztetik.

A budapest nyugati p. u.—orszói vonalon a Budapestről Ceglédre délelőtt 11 óra 55 perckor induló és a Ceglédre Budapestre este 9 óra 20 perckor érkező vasár- és ünnepnapjára, továbbá a Kiskunfélegyházáról Szegedre reggel 5 óra 37 perckor érkező és a Szegedről Kiskunfélegyházára este 7 óra 30 perckor induló személyvonat megszüntetik.

Az Orsováról jelenleg este 7 óra 10 perckor induló, Budapestre reggel 6 óra 30 perckor érkező expresszvonat Orsováról csak este 8 óra 20 perckor fog indulni, az érkező Budapestre a jelenlegi marad, a Budapestről éjjel 11 óra 30 perckor induló, Verciorovára jelenleg 10 óra

45 perckor érkező expresszvonat — a budapesti indulás változatlanul hagyása mellett — Verciorovára már délelőtt 9 óra 40 perckor fog érkezni.

Sz. 788—1911. véghr.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti V. ker. kir. járásbíró-ságnak 1911. évi Sp. III. 241/3. számú végzése következtében Dr. Barta Imre budapesti ügyvéd által képviselt Barta József budapesti cég javára gyulafehérvári lakos ellen 697 K. s jár. erejéig 1911. évi július hó 12-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfogalt és 760 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: irodai bútorok, 1 írógép, a mely ingók „Jost” r.-társ. 686 kor., Friedmann Ernő 150 kor., Dr. Moskovitz Emil 130 kor., Dr. Jakobi József 45 kor., Dr. Kepler Adolf 17 kor. 60 fill., kolozsvári ügyvédi kamara 130 kor., Dr. Dániel Bela 39 kor., Urszuleszku Antal s. t. 834 kor., Grill Károly 301 kor. 84 f., Kelemen D. s tsa 189 kor. 90 f. s jár. kielégítésére is nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a gyfehérvári kir. járásbíró-ság 1911. évi V. 581/3. számú végzése folytán 697 kor. tökélegettel, ennek 1910. évi március hó 1. napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 76 kor. 36 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, alperesnek Gyulafehérvártól Szentmihály utca 1. sz. a. levő lakásán leendő eszközésére **1911. évi október hó 12-ik** napjának délutáni 5 órája határidőül kitűzetik s ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjelöléssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet igényelők, szükség esetén becséron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővezetendő ingóságokat mások is le- és felülfogaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Gyulafehérvárt, 1911. évi szept. hó 24-én.
Szentmiklóssy, kir. bir. végrehajtó.

Szőlőoltványokat

szállít amerikai sima és gyökeres vesz-

szőket különféle fajokban, **fajtisztaságért** jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Külföldönti első szőlőoltvány telep
Tulajdonos: **CASPARI FRIGYES**

Medgyes 67. sz. (Nagyküküllő megye.)
Tessék képes árjegyzéket kérni.

Az árjegyzékben található az ország minden részéről érkezett **elismerő levelek**, ennélfogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségekkel úgy szó- mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep teltetlen megbízhatóságáról.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)

egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlatai képezik a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák és címádák, papi civil öltönyök** előállítására.

Üzlettemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialék, velumok, baldachinmok, minisztráns ruhák, zászlok, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítenek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzlettem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek — !

! Erdély egyik régi megbízható keresztény cége. !**KELETI L.****szőlőbirtokos és nagyborkereskedő****— SZÁSZSEBES, Szebenmegye. —****Miseborul és házi fogasztásra ajánlja zamatos, kristálytisza erdélyi asztali és csemegeborait. ::**

Tessék horaim kiválósága felől próbarendelés által meggyőződni.

Árak szászsebesi pincéből utánvétellel — jó információ esetén — 1—3 havi hitellel elszállítva értendők vevő hordójában, vagy **saját hordóban, amely nyolc héten belül teljesen jó állapotban, bérmentve visszaküldendő.**

Borárjegyzék:

1910. erdélyi asztali fehér bor X	52
1910. erdélymarosmenti finomVegyes	54
1909. erdélyi asztali fehér bor „	56
1903. finom erdélyi asztali bor „	60
1902. fehér pecsenyebor . „	64
1908-9. mnskatály	legfőbb 100
„ som (furmint)	cseme- 90
„ burgundi vörös	getaj- borok 80

Megrendelésnél sziveskedjenek e lapra hivatkozni.

Sürgönczim:
KELETI, SZÁSZSEBES.

Posta, táviró, távbeszélő, vasutállomás helyben. ::

HAZAI IPAR!

ALAPITTATOTT 1770.

Andrásófszky Efraim

műharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezeti magas papság, egyházközség és t. t. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok becszerelését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét felében kir. szabadalommal kitüntetett vaskoronás felszerelését felelőség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

Tisztelettel **Andrásófszky Efraim.**

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

! MEGBIZHATÓ KATHOLIKUS CÉG !

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, u. m.: oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását. ▲

Pontos rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálók. ::

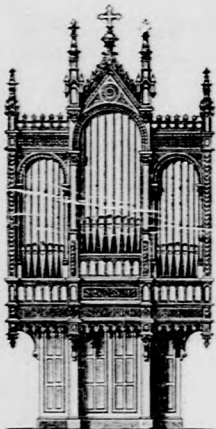
Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés. ▲

! Lelkiismeretes kiszolgálás !

! Több elismerő nyilatkozat !

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minek utánna módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel
Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Valóban jó és szépen égő —

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál —

Nagylévárdon, (Pozsonym.)

::: Nagyobb vételnél 15—20% árengedmény. :::

Árak kilónként: 2.40 K., 3.20 K., 4 K., 5K. II.